

ЗАТВЕРДЖЕНО

Голова Приймальної комісії

НУ «Запорізька політехніка»

проф. Віктор ГРЕШТА

«24» червня 2024р.

ПРОГРАМА

вступного іспиту зі спеціальності 231 СОЦІАЛЬНА РОБОТА

для вступників освітньо-наукового ступеня доктор філософії (PhD)

Програму вступного випробування до аспірантури зі спеціальності 231 «Соціальна робота» розроблено в обсязі програми рівня вищої освіти магістра з даної спеціальності та призначено особам, які здобули вищу освіту за ступенем магістра (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста).

Вступний іспит до аспірантури зі спеціальності 231 «Соціальна робота» є комплексним випробуванням, що дозволяє перевірити володіння вступниками загальними та спеціальними компетенціями із зазначеної спеціальності.

Вступники до аспірантури при складанні вступного іспиту зі спеціальності мають продемонструвати знання термінології, основних теорій і концепцій, розуміння сучасних теоретичних та практичних проблем у сфері соціальної роботи, проявити уміння аналізувати тенденції розвитку соціально-політичних систем на різних рівнях.

Оцінювання результатів проходження випробування здійснюється відповідно до критеріїв оцінювання.

ПРОВЕДЕННЯ ІСПИТУ

Вступний іспит зі спеціальності 231 «Соціальна робота» для вступників освітньо-наукового ступеня доктор філософії (PhD) проводиться у вигляді тесту. Вступний іспит проводиться очно, в приміщеннях університету. У виняткових випадках, іспит може проводитися у дистанційному форматі, з використанням інформаційного сервісу Системи дистанційного навчання НУ «Запорізька політехніка» (для вступників, які зареєстровані та знаходяться на тимчасово-окупованій території – за зверненням вступника). При використанні дистанційного формату проведення іспиту, обов'язковою є процедура ідентифікації вступника та відеофіксації іспиту.

Використання вступником будь-яких додаткових матеріалів, довідників, електронних пристроїв та ресурсів, допомоги сторонніх осіб під час складання іспиту не допускається.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою, або ухвалюється рішення про негативну оцінку вступника «незадовільно».

Кожний варіант тестів містить 40 питань, вірна відповідь на кожне з яких оцінюється в 2,5 бали.

Тест може проводитись як з використанням паперових носіїв, так і з

використанням комп'ютера в Системі дистанційного навчання НУ «Запорізька політехніка». Якщо робота виконується на паперовому носії, питання, в яких зазначено більше однієї відповіді, оцінюються в 0 балів (окрім випадків, коли одна з відмічених відповідей на запитання акуратно закреслена вступником, а інша зазначена акуратно та чітко).

Усі попередні кроки та міркування, що приводять до відповіді на питання, можуть виконуватися вступником на чернетці, та не беруться до уваги при оцінюванні роботи.

ПЕРЕЛІК І ЗМІСТ ТЕМ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ІСПИТ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ

При підготовці завдань вступного іспиту зі спеціальності комісія виділила такі основні розділи з переліком тем:

Розділ 1. Історія соціальної роботи

Об'єкт, предмет, проблемне поле вивчення історії соціальної роботи. Підходи до визначення історії соціальної роботи. Характеристика основних систем призріння та їх типів. Парадигма допомоги й підтримки в Європі в період XVI - XVIII ст. Передумови становлення наукової парадигми соціальної роботи за кордоном. Основні підходи до соціальної роботи в Західній Європі. Передумови зародження професії соціального працівника. Шляхи становлення професії соціального працівника в Європі та Америці. Критичний аналіз методики case-work. Вплив нового міжнаціонального поділу праці на роль і статус соціального працівника в суспільстві. Соціальна робота і соціальні програми в країнах Європи. Соціальна робота і соціальні програми в США. Порівняльний аналіз періодизації історії зарубіжної та вітчизняної соціальної роботи. Передумови розвитку сучасного етапу вітчизняної соціальної роботи. Філософія допомоги як базова, концептуальна ідея в становленні вітчизняних теорій соціальної роботи. Відображення державно-громадської опіки в теоретичних засадах соціальної роботи. Медико-соціальні підходи до соціальної роботи в повоєнні роки. Основні тенденції княжого піклування з X по XIII ст. Інститут церкви як носій державної ідеології та філософії допомоги. Історичні тенденції світської благодійності. Передумови становлення державного забезпечення на поч. XX ст. Система соціального захисту в сучасній Україні. Зміна парадигми соціального захисту при переході від тоталітарних до демократичних суспільств на пострадянському просторі. Діяльність благодійних організацій в Україні сьогодні. Еволюція людських потреб в умовах сучасної трансформації українського суспільства.

Розділ 2. Теорія соціальної роботи

Соціальні дії, соціальні взаємодії, соціальні відносини і соціальні зв'язки як категорії теорії соціальної роботи. Структурні і змістовні компоненти діяльності в соціальній роботі. Діяльнісно-активістський підхід в теорії соціальної роботи. Соціальна допомога і соціальна підтримка як форми соціальної роботи. Методи соціальної роботи. Гуманістичний підхід в теорії соціальної роботи. Клієнт-центрована модель соціальної роботи. Взаємозв'язок суб'єкта і об'єкта соціальної роботи. Об'єктна сфера соціальної роботи. «Групи

ризик» як об'єкт соціальної роботи. Цінності соціальної роботи. Принципи соціальної роботи. Функції соціальної роботи. Моделі соціальної роботи. Рівні системи соціальної роботи. Цілі і завдання соціальної роботи. Соціальний процес як категорія теорії соціальної роботи. Соціальні зміни в процесі соціальної роботи. Ресурси соціальної роботи. Соціальне партнерство в соціальній роботі. Соціальна проблема як категорія теорії соціальної роботи. Соціальна допомога як категорія теорії соціальної роботи. Соціальне обслуговування в системі соціального захисту українського суспільства. Соціальна політика як категорія теорії соціальної роботи. Концепція соціальної держави. Особливості професійної діяльності фахівця з соціальної роботи. Комунікативна складова професіоналізму в соціальній роботі. Проблема ефективної діяльності фахівця з соціальної роботи. Характеристики процесу навчання соціальній роботі. Тенденції розвитку освітнього процесу в галузі соціальної роботи. Партикулярістський підхід до розуміння соціальної справедливості Дж. Ролза. Партикулярістський підхід до розуміння соціальної справедливості М. Волцнера. Універсалістський підхід до розуміння соціальної справедливості Д. Бьолера. Універсалістський підхід до розуміння соціальної справедливості Ю. Габермаса. Теорія розподільчої справедливості Р. Нозіка. Загальна модель реалізації соціально-політичного маркетингу. Критерії соціальної ефективності реалізації соціально-політичного маркетингу. Соціально-демократична модель соціальної політики (політична основа, принцип надання послуг, рівень державних витрат на соціальну сферу, ринок праці). Корпоративістська модель соціальної політики (політична основа, принцип надання послуг, рівень державних витрат на соціальну сферу, ринок праці). Ліберальна модель соціальної політики (політична основа, принцип надання послуг, рівень державних витрат на соціальну сферу, ринок праці). Суб'єкти соціально-політичного маркетингу. Об'єкти соціально-політичного маркетингу. Сутність соціального маркетингу. Теорія соціального обміну Дж. Хоманса. Теорія соціального обміну П.Блау. Риси соціальної держави. Напрями реалізації соціальної політики в діяльності соціальної держави. Функції соціальної держави. Риси й критерії держави добробуту. Моделі соціальної держави (патерналістська, шведська модель добробуту, французька модель «держави загального добробуту», модель «соціального ринкового господарства», ринкова модель). Основні напрями здійснення соціальної політики в Україні. Соціальна реклама: визначення поняття, мета, функції. Поняття і сутність громадянського суспільства. Структура громадянського суспільства. Концепція справедливості Платона. Концепція справедливості Аристотеля.

Розділ 3. Технологія соціальної роботи

Соціальна технологізація як процес оптимізації сучасної соціальної дійсності. Сутність соціальних технологій. Структура та основні характеристики соціальних технологій. Класифікація соціальних технологій. Багатоманітність та класифікація соціальних технологій. Сутність технологій соціальної роботи. Класифікація технологій соціальної роботи. Визначення соціальних технологій в соціальній роботі. Комунікативна техніка - основа професійної діяльності соціального працівника. Компоненти стилю професійної

діяльності спеціаліста. Визначення та функції вербальної та невербальної комунікації в соціальній роботі. Критерії ефективності процесу технологізації соціальної роботи. Умови реалізації соціальних технологій в соціальній роботі. Функції технологій соціальної роботи. Діагностичні методи в соціальній роботі. Організаційні моделі соціальної експертизи. Методи та методики соціального проектування. Технології прогнозування. Технології моделювання. Технології адаптації. Технології реабілітації. Технології терапії. Сутнісні характеристики групової роботи. Сутність технологій консультування. Технології посередництва. Сутність технологій паблік рилейшнз. Технології зв'язку з громадськістю в практиці соціальної роботи. Характеристика і специфіка застосування психологічних методів у соціальній роботі. Методи і технології соціального захисту населення в сучасних умовах. Технології соціального захисту та підтримки безробітних. Технології роботи з сім'єю. Технології соціальної роботи з жінками в умовах сучасної України. Соціальна робота з людьми похилого віку. Технології соціальної роботи з дезадаптованими дітьми і підлітками. Технології соціальної роботи з молоддю. Технології соціальної реабілітації дітей з обмеженими можливостями та з сім'ями, які виховують дітей-інвалідів. Технології роботи в пенітенціарних закладах із засудженими. Особливості роботи з неповнолітніми засудженими.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери [заг. ред. І. Д. Зверева]. – К.: Сімферополь : Універсум, 2012. – 536 с.
2. Капська А.Й. Соціальна робота: Навчальний посібник. - Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 328 с.
3. Карпенко О. Г. Теорія та практика соціальної роботи : навч. посіб. для студентів ВНЗ / О. Г. Карпенко, Н. Ф. Романова. – К. : Слово, 2015. – 402 с.
4. Купенко О. В. Соціальна робота: від теорії до практики : навчальний посібник / О. В. Купенко. – Суми : Сумський державний університет, 2020. – 192 с.
5. Лукашевич М. П. Соціальна робота (теорія і практика): підручник / М. П. Лукашевич, Т. В. Семигіна, – К. : Каравела, 2011. – 368 с.
6. Іванова І. Б. Методи соціальної роботи (на основі Державних стандартів соціальних послуг) : навч. посіб. – К. : Ун-т «Україна», 2018. –302 с.
7. Соціальна робота: В 3-х ч. – К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2004. – Ч. 3: Соціальна робота з конкретними групами клієнтів / А. М. Бойко, Н. В. Бондаренко, О. С. Брижовата та ін.; за ред. Т. Семигіної та І. Григи. – 2004. – 166 с.
8. Пейн М. Сучасна теорія соціальної роботи. – К., 2000. - 456 с.
9. Полторак Л. Ю. Соціальна робота з різними групами клієнтів : методичні вказівки для спеціальності 231 «Соціальна робота» / Л. Ю. Полторак, Д. В. Сай. – Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2020. – 136 с.
10. Понятійно-термінологічний словник з соціальної роботи / За ред. І.В. Козубовської, І.І. Миговича. - Ужгород: УЖМУ, 2001. - 52 с.
11. Попович Г.М. Соціальна робота в Україні і за кордоном. - Ужгород:

УДУ, 2000. - 143 с.

12. Соціальна робота в Україні: перші кроки / За ред. В. Полтавця. - К.: Вид. дім «КМ Асасіетіа», 2000. - 236 с.

13. Семигіна Т. В. Моделі та форми громадської активності у територіальних громадах / Т. В. Семигіна, Д. О. Лиховид // Нова парадигма. – 2015. – Вип. 128. – С. 170–177.

14. Семигіна Т. В. Сучасна соціальна робота. - Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. - 275 с.

15. Управління соціальними процесами [Текст]: навч. посіб. / О. А. Агарков, Г. Ю Баршацька, В. В. Дударьов, В. О. Коваль, та ін.; керівник авт. кол. О. А. Агарков. Запор. нац. тех. ун-т – Запоріжжя: ЗНТУ, 2018. – 217 с.

16. Фурман А.В., Підгурська М.В. Історія соціальної роботи: [навчальний посібник] / Анатолій Васильович Фурман, Марія Василівна Підгурська. – Тернопіль: ТНЕУ, 2014. – 174 с.

17. Харченко С. Я. Теоретико-методичні проблеми соціальної педагогіки та соціальної роботи : навч.-метод. посіб. / С. Я. Харченко [та ін.]. – Слов'янськ : Вид-во Б. І. Маторіна, 2016. – 433 с.

Затверджено на засіданні
фахової атестаційної комісії
з проведення вступного іспиту
зі спеціальності 231 Соціальна
робота, для вступників ОНС
доктор філософії
«24» _____ 2024р.

Голова комісії

Сергій ЩЕРБИНА